

Lasten ja nuorten turvallinen arki

”Pitäis kaikilla olla joku, johon voi luottaa ja jolle kertoa huolia.”

”Ihmismieli varmaan yrittää unohtaa tilanteet, joissa on jäänyt ulkopuolelle tai ei ole ollut tervetullut. Se varmaan tuntuu niin kipeältä se ulkopuolelle jääminen.”

”Jos joku näyttää erilaiselta, häntä saatetaan syrjiä. Kävellä ohi tai sulkea pois.”

Lasten ja nuorten kokemus turvallisuudesta muodostuu arjen kasvuympäristöissä ja palveluissa, ja siihen liittyy esimerkiksi fyysisen, psykologisen, sosiaalisen ja digitaalisen turvallisuuden ulottuvuuksia. Turvallisuutta vahvistavat muun muassa läheiset ihmissuhteet, kohdatuksi tulemisen kokemukset sekä luottamus itseen ja muihin. Turvallisuuden tunnetta heikentävät puolestaan yksinäisyyden, syrjinnän, kiusaamisen ja väkivallan kokemukset.

Tähän julkaisuun on koottu ratkaisuja, jotka lisäävät turvallisuutta lasten ja nuorten arjessa sekä vastaavat osaltaan nuorten tulevaisuususkon vahvistamiseksi annettuihin toimenpidesuosituksiin ([opetus- ja kulttuuriministeriön \(2026\) asiantuntijaryhmän loppuraportti avautuu tästä linkistä](#)).

Julkaisun tavoitteena on tukea tiedolla johtamista ja päätöksentekoa.

Ratkaisut:

- ✓ **Tunnistetaan läheisten ihmissuhteiden ja riittävän vanhemmuuden^{T1} merkitys turvallisen lapsuuden ja nuoruuden edellytyksenä.** Varmistetaan, että vanhemmuuden tuki muodostaa tarvelähtöisen ja porrastetun kokonaisuuden, jossa tuki on saatavilla varhain, oikea-aikaisesti ja perheiden tarpeiden mukaisesti aina matalan kynnyksen tuesta vaativiin palveluihin^{J1}.
- ✓ **Vahvistetaan monialaista yhteistyötä lapsiperheiden terveyden, hyvinvoinnin ja työllisyyden tukemiseksi.** Otetaan käyttöön perheiden parissa toimivien ammattilaisten yhteistyötä tukevia toimintamalleja^{T2–T3}. Kehitetään dialogista toimintakulttuuria olemassa olevien työkalujen^{T4} avulla.
- ✓ **Tunnistetaan lapsiperheköyhyyden vaikutukset arjen turvallisuuteen ja puututaan niihin.** Hyödynnetään kokemustietoa köyhyystietoisien työtteen kehittämisessä^{T5}.
- ✓ **Ennaltaehkäistään ja torjutaan lasten, nuorten ja heidän vanhempiansa kokemia ennakkoluuloja, rasismia ja syrjintää.** Kiinnitetään huomio arjen yhdenvertaisiin kohtaamisiin^{J2}. Otetaan laajasti käyttöön verkkokurssi ja materiaalit^{V1} lapsiperheiden parissa toimivien ammattilaisten osaamisen vahvistamiseksi.
- ✓ **Vahvistetaan lasten ja nuorten kiinnittymistä varhaiskasvatukseen ja koulutukseen.** Tuetaan arjen hyvinvointia esimerkiksi helposti käyttöön otettavien musiikkiliikunnallisten menetelmien^{T6} avulla. Otetaan käyttöön työkalu^{T7} koulupolun solmukohtien tunnistamiseksi ja ratkaisemiseksi.
- ✓ **Ennaltaehkäistään ja torjutaan kiusaamista ja väkivaltaa lasten ja nuorten arjessa, myös digitaalisissa ympäristöissä.** Vahvistetaan nuorten parissa toimivien ammattilaisten osaamista^{V2}. Otetaan käyttöön Seurustelun turva 10 -väline^{T8} turvallisen seurustelun puheeksi ottamiseen.
- ✓ **Panostetaan nuorten mielenterveyden varhaiseen tukemiseen.** Lisätään mahdollisuuksia keskustella turvallisen aikuisen kanssa arjen ympäristöissä (koulut, nuorisotilat, ostoskeskukset). Edistetään matalan kynnyksen mielenterveyden tuen, esimerkiksi Walk in -terapian^{T9}, tarjoamista valtakunnallisesti.
- ✓ **Vahvistetaan lasten ja nuorten osallisuutta sekä hyödynnetään lapsi- ja nuorivaikutusten arviointia kaikessa heitä koskevassa päätöksenteossa** (esim. ilmastonmuutoksen torjunta, digitaalinen turvallisuus, väkivallan ehkäisy). Lisätään osaamista ja levitetään helposti käyttöön otettavia yhteiskehittämisen menetelmiä^{J3–J6, T10} kaikille hallinnon ja palveluiden tasoille.

Julkaisut

[Koordinaation Tilannekuvaraportit ja Tietoa työn tueksi -julkaisut avautuvat tästä linkistä.](#)

J1. Tilannekuvaraportti 5/2026. Vanhemmuuden tuen hankkeiden toimenpiteet ja tavoiteltavat tulokset.

J2. Tietoa työn tueksi 1/2026: Vinkkejä ammattilaisille: lasten, nuorten ja perheiden yhdenvertainen kohtaaminen.

J3. Tietoa työn tueksi 2/2025: Miten tavoittaa yhteiskehittämiseen lapsia, nuoria, perheitä ja heidän parissaan toimivia aikuisia?

J4. Tietoa työn tueksi 3/2026: Miten kehittää toimintaa ja palveluita yhdessä lasten, nuorten, perheiden ja heidän parissaan toimivien aikuisten kanssa?

J5. Tietoa työn tueksi 5/2026: Osallisuuden edistämisen periaatteet ja tarkistuslista lasten parissa toimiville.

J6. [Vaikuttavia kohtaamisia -podcast. Jakso 1: turvallinen nuoruus, avautuu tästä linkistä](#)

Toimintamallit ja työkalut

T1. Kansallista riittävän vanhemmuuden mallia kehitetään [Voimaa vanhemmuudesta -hankkeessa](#).

T2. [Neuvokas perhe -toimintamalli, avautuu tästä linkistä](#)

T3. [KIMPPU-toimintamalli varhaisen puheen ja kielen kehityksen tukemiseksi, avautuu tästä linkistä](#)

T4. [Vuorovedoin vaikuttavuuteen – kohti dialogista toimintakulttuuria digitaalisia ratkaisuja hyödyntäen -hankkeessa kehitetyt työkalut dialogisuuden vahvistamiseksi, avautuvat tästä linkistä](#)

T5. [Hyvät käytännöt VANTTU-hankkeesta, verkkosivut avautuvat tästä linkistä](#)

T6. [Musatossut-leikkipankki, avautuu tästä linkistä](#)

T7. [KNOT-työkalu koulupolun solmukohtien tunnistamiseen, avautuu tästä linkistä](#)

T8. [Seurustelun turva 10 -väline seurustelun turvallisuuden puheeksiottoon, avautuu tästä linkistä](#)

T9. [Walk in -terapia, lisätietoja verkkosivuilta, jotka avautuvat tästä linkistä.](#)

T10. [Kuule meitä: Fokusryhmähaastattelu toimintarajoitteisten lasten ja nuorten osallisuuden tukena, avautuu tästä linkistä](#) (Perheiden Liikuntaneuvonnan Valttiplus)

Verkkokoulutukset

V1. [Tasa-arvoinen neuvola -verkkokoulutus, avautuu tästä linkistä](#) sekä [Tasa-arvoinen -neuvola -materiaalipankki, avautuu tästä linkistä](#)

V2. [Lapsen oikeus väkivallattomaan arkeen \(kansallinen lapsistrategia ja eOppiva, 2023\) avautuu tästä linkistä](#)

Sitaatit on poimittu lasten ja nuorten kanssa toteutetuista Erätauko- ja Skidialogi-keskusteluista.

Julkaisu perustuu erityisesti seuraavien ESR+ 4.3 LANUPE -teeman kehittämishankkeiden tuloksiin:

KNOT – Kaikki nuoret osallisia tulevaisuuteen

Musatossut – Musiikin ja liikkumisen osaamista varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen

Neuvokas perhe – monialainen tuki lapsiperheille

Puheen ja kielen kehityksen moniammatillinen varhainen tuki (KIMPPU)

Tasa-arvoinen neuvola

VANTTU – Lapsilähtöinen vanhemmuuden tuki eriarvoisemmassa asemassa oleville lapsiperheille perhekeskustoiminnassa

Voimaa vanhemmuudesta

Vuoroveto – Vuorovedoin vaikuttavuuteen – Kohti dialogista toimintakulttuuria digitaalisia ratkaisuja hyödyntäen

Väkivallattomuuden tukijat

Walk in terapian valtakunnallistaminen -hanke (2024–2027)

Lisätietoja

Laura Ortju, laura.ortju@oph.fi, www.osallisuudenkoordinaatio.fi